

Σε μία εκκλησία του Γαλατά την Μεγάλη Σαρακοστή του 1954

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Σε μία Εκκλησία του Γαλατά στην Πόλη, όπου συχνάζουν οι ναυτικοί και ταξιδιώται ν' ανάψουν το κεράκι τους για τους δικούς τους και το καλό ταξίδι προς τις φουρτουνιασμένες θάλασσες του Πόντου. Εκεί τη Μεγάλη Σαρακοστή του 1954 πήγε να λειτουργήσει και να ξομολογήσει τους Χριστιανούς κάποιος Γέρων Πνευματικός*, για πρώτη φορά επισκεπτόμενος την Πόλη. Ο τακτικός εφημέριος, εξυπηρετών και άλλην Εκκλησίαν εις γειτονικόν Αγίασμα, αφού τον κατετόπισε εις τα του Ιερού Βήματος, του έδωσε και μερικές δεκάδες ονομάτων «ζώντων και τεθνεώτων», τον ωδήγησε εις συνεχόμενον σκοτεινόν Παρεκκλήσιον, και αφού του έδειξε μικράν κλίμακα ανερχομένην ελικοειδώς τα κατηχούμενα του Ναού, του είπεν εμπιστευτικώς, ότι τον περιμένουν επάνω καμμιά δεκαριά άνθρωποι για να εξομολογηθούν και είναι ανάγκη ν' ανεβή να τους εξομολογήσει και μεταλάβουν είτα εις την Λειτουργίαν, διότι επείγονται να φύγουν το βράδυ με το πλοίοι της γραμμής, είναι ξένοι από μακρυά. Ανέβαινε ο Γέρων συλλογιζόμενος το δύσκολον ζήτημα της....

συνεννοήσεως μετ' αυτών, εφ' όσον ήσαν ξένοι από μακρυά αυτός δε πλην της Ελληνικής δεν εγνώριζεν άλλην γλώσσαν.

Εκεί εις το ημίφως του υπερώου διέκρινε δεκάδα ανδρών χωρικών μεγάλης ηλικίας, οίτινες εις το αντικρυσμά του έβαλον όλοι μετάνοιαν και ο γεροντότερος του είπεν εις ποντιακήν διάλεκτον:

«Ημείς Χριστιανοί, πάτερ, α σον Πόντον, και λαλεύομεν (φιλούμεν) τα πόδα σου, να ξαγουρεύουμεν και μεταλάβομεν σήμερον και απές να λέομεν στην αγιωσύνην σου ντο θέλομεν ένα κι άλλον».

Ευτυχώς ότι ο Γέρων συναναστραφείς προ ετών μετά Ποντίων προσφύγων εν Μακεδονία ενεθυμείτο αρκετά της απηρχαιωμένης αυτής ελληνικής διαλέκτου και εννόησε τι ήθελον, και τι θα του έλεγον εξομολογούμενοι. Έμαθε λοιπόν παρ' αυτών ότι ολόκληρον το χωρίον των είναι κρυπτοχριστιανοί από πολλών ετών, και εις την ανταλλαγήν δεν τους επετράπη να φύγουν εις την Ελλάδα, διότι τα «νεφούζια» τους (ταυτότητες) ήσαν με τουρκικά ονόματα, ότι στο φανερό είναι Οθωμανοί και Τούρκοι, και στο κρυφό είναι Χριστιανοί και Έλληνες και περιμένουν να τους γλυτώσει ο Θεός από την σκλαβιά. Στα φανερά λέγονται Χασάνηδες και Μεμέτηδες, και τα πραγματικά ονόματά τους είναι Γεώργιος, Παναγιώτης κ.λ.π. Έχουν ένα δικό τους δήθεν Χότζα, αλλά ούτε περιτομή κάνουν, ούτε ραμαζάνια και Μπαϊράμια τουναντίον, μυστικά σε υπόγειες Εκκλησίες εορτάζουν Χριστιανικά το Πάσχα, τα Χριστούγεννα, της Παναγίας.

Πριν της «ανταλλαγής» έπαιρναν Παπά από γειτονικά χωριά και τους βάπτιζε, τους στεφάνωννε, τους λειτουργούσε τις μεγάλες εορτές και μετελάμβανον. Αλλά τώρα δεν υπάρχει πουθενά Παπάς και αναγκαστικώς έρχονται στην Πόλη εκ περιτροπής για δουλειές δήθεν και γίνονται Χριστιανοί.

Ο Γέρων Πνευματικός τα ήκουσε σαστισμένος, του εφάινετο ότι διάβαζε συναξάρι της εποχής του Διοκλητιανού και δεν ημπορούσε να συγκρατήσει τα δάκρυα από την συγκίνηση.

Εξομολογήθηκαν βιαστικά, και όλοι μαζί κατέβηκαν αθόρυβα εις το σκοτεινό Παρεκκλήσι, απ' όπου θα ήκουον την Λειτουργίαν των Προηγιασμένων, χωρίς κανείς να τους βλέπη. Και όταν μετά την λήξιν εμετάλαβον οι άλλοι εκκλησιαζόμενοι, εγένετο η απόλυσις και έφυγε και ο κανδηλάπτης, έμεινε δε μόνος ο λειτουργός Πνευματικός με τον γνωστόν σκοπόν της εξομολογήσεως, τότε κλείσας έσωθεν τας θύρας και λαβών τα Άγια εισήλθεν εις το Βήμα του Παρεκκλησίου και εκάλεσε τους μαρτυρικούς Κρυπτοχριστιανούς, ίνα «μετά φόβου Θεού, πίστεως και αγάπης προσέλθωσι».

«Μεταλαμβάνει ο δούλος του Θεού, Γιορίκας-Γεώργιος, το τίμιον και πανάσπιλον και ζωοποιόν Σώμα και αίμα του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού, εις άφεσιν αμαρτιών και εις ζωήν αιώνιον. Αμήν».

«Μεταλαμβάνει ο δούλος του Θεού, Αναστας-Αναστάσιος εις....».

Μετά την «Ευχαριστίαν» και την απόλυσιν, είπον εις τον Πνευματικόν: Πάτερ, να κάνης μας άλλον κι' έναν χάριν, έχουμε αδά σην Πόλιν και τας καρίδας (γυναίκας) και τέσσαρα παιδιά μουν, και το πουρνίν (αύριον) να βαπτίζης τα παιδιά, να μυρώνης τα, Πάτερ, κουρπάν Πάτερ*, ποίσον τα Χριστιανούς. Ο Πουπάν αδά της Εκκλησίας φοβόσκετεν, Πάτερ, τους Τουρκάδες κ' εβάπτιζε τα. Ντο να κάνουμεν, Πάτερ, σεμέτερον την Ελλάδαν κι' αφήνουν μας να δεβαίνουμεν. Στο Χριστό και στην Παναγίαν την Σουμελάν ορκίζομεν σε, Πάτερ, ποίσον το καλόν α σε μας τα παιδιά σου».

«Μα ο Παπάς αδά είπε με, πως θα φύγετε το βράδυν με το παπόρ».

«Να συγχωρέης μας, Πάτερ, λέομεν ψεματίας, ωσάν να λάσκομεν τες δουλείες μας. Ντο να κάνουμεν, Πάτερ; Ο Θεόν να λυπάται τα μετεραν τα βάσαναν».

Έμειναν σύμφωνοι να έλθουν το βράδυ με τας γυναίκας και τα παιδιά, να μείνουν στο δωμάτιο του Παπά, ο οποίος υπό μίαν πρόφασιν θα έλειπε, και την νύκτα μυστικά θα γινόταν η βάπτισις των παιδιών κ.λ.π.

Ήλθον τμηματικά και με προφυλάξεις το βράδυ προς το σουρούπωμα, έως ότου καθησυχάση ο κόσμος. Εξωμολογήθηκαν και αι γυναίκες, και προ του μεσονυκτίου εγένετο και η βάπτισις, το μύρωμα και ο Εκκλησιασμός των παιδιών εις το Παρεκκλήσιον.

Μετά το νεοβάπτισμα κοιμηθήκανε επάνω υπό την φύλαξιν μίας γυναικός, οι δε άλλοι εξημερώθηκαν εις τον Ναόν... Ο Γέρων Πνευματικός τους έκαμε ευχέλαιον, κατόπιν τους έκανε και παράκλησιν της Παναγίας, και ενόσω αυτός εδιάβαζεν και

έψαλλεν, αυτοί όλοι, άνδρες και γυναίκες γονατιστοί επιθύριζον το «Κύριε ελέησον» και «Παναγία Θεοτόκε, σώσον ημάς».

Όταν εξημέρωσε, τους είπε να μη φύγουν, να πάνε να ησυχάσουν και την άλλην ημέραν την Παρασκευήν θα κάμη πάλιν Λειτουργίαν να μεταλάβουν αι γυναίκες και τα νεοβάπτιστα παιδιά. Τους άφησε και εισήλθε εις το Ιερόν, ίνα ρίψη ολίγον νερό εις το πρόσωπόν του εις τον «Νιπτήρα» και ανανήψη εκ της αγρυπνίας. Αυτοί ανέβηκαν επάνω και σε λίγο κατέβηκαν πάλιν δύο, οι γεροντότεροι και του είπαν:

-«Ατώρα, Πάτερ, να λέομεν σε έναν κι' άλλον τα' αμέτεραν τας δουλείας. Τα πόδα σου να λαλεύομεν, κουρμπάν Πάτερ, ν' ακούης μας, σ' εμέτερον το χωρίον Πουπάν κι' έχουμεν, ανάστασιν και ξερομεν αδά στα τράντα χρονίας. Ντο ψυήν να δίομεν σον Θεόν, Πάτερ; Τα παιδιά μουν αντρέβουν χωρίς Πουπάν, στεφάν ποίον να θέκη τα στο αφκάλ; Γκουρτσουλάν (οι καϋμένοι) παπούδες μας και χασταλήδες (άρρωστοι) ποθαίνουν χωρίς Λειτουργίαν, Πάτερ. Αχ! Αφωρισμένον σκλαβίαν. Ενέγκαμεν, Πάτερ, ένα σακίν μικρό, χώμα τεμέτερον το κοιμητήρ, να διαβάζης το να ρίξωμεν εκεί και σην τάφοιν του. Να διής μας, Πάτερ, λειτουργίαν, να δίομεν σαμέτερα τα παιδιά, Πάσχα έρχετєν, Πάτερ, και να κάνης μας και ίνα ανάστασιν, ν' ακούσουμε «Χριστός ανέστη». Πάτερ, κι' απές ας πεθάσκομεν».

Τους είπεν ο Πνευματικός να έλθουν πάλι και το βράδυ όλοι τους, όπως και έγινε. Και αφού κοιμήθηκαν τα παιδιά, τους είπε όσα ηδύνατο περί της θρησκείας μας, τους συνεβούλευσε να είναι σταθεροί εις την πίστιν του Χριστού και να έχουν εις αυτόν την ελπίδα τους, ότι μία μέρα θα τελειώσουν τα βάσανά τους. Τον διέκοπταν με ερωτήσεις σπαρακτικές: «Ντο κάνουν ταμέτερα τα παιδιά, Πάτερ, στη Πατρίδα μας την Ελλάδα; Ντο κάνει ο Βασιλέαν ο Κωνσταντίνον;...».

Του ξέφυγε και τους είπε με δάκρυα στους οφθαλμούς ότι ο Κωνσταντίνον ο Βασιλέαν απέθανεν!.... Όλοι τους ήρχισαν τα κλάματα, και αι γυναίκες περισσότερον να κλαίγουν λέγοντας: «Ο Κωνσταντίνον μας κι' επεθαίνει, ο Βασιλέαν μας ζη, ο Κωνσταντίνον μας θα παίρνη μας να δεβαίνομεν στη Πατρίδα, αοίκον λόγον χαπάρ κι' έχουμε, Πάτερ».

Τους καθησύχασε λέγοντας, ότι ο Θεός θα στείλη άλλον Κωνσταντίνον να τους ελευθερώση και να τους πάγη όπου αυτός θέλει, και μόνον υπομονήν και ελπίδα να έχουν και αγάπη μεταξύ των. Μετά κατέβηκαν στην Εκκλησίαν και ο Γέρων Πνευματικός ανέγνωσε την νεκρώσιμον ακολουθίαν με τα ονόματα των «τεθνεώτων» επί του χώματος, έπειτα τους έδωσε και το κλειδίον του άλλου δωματίου, όπου έμενεν αυτός και τους έστειλε να ξεκουραστούν, και το πρωί θα τους ξυπνούσε ο ίδιος.

Ὁρθρου βαθέος ανέβηκε και τους εξύπνησε, και έως ότου αυτοί ετοιμασθούν, έψαλλε τον κανόνα του Μεγάλου Σββάτου «Κύματι θαλάσσης», κατέβηκαν και αυτοί και από τα γράμματα κατάλαβαν, ότι θα τους κάνη την Ανάστασιν.

Εκάλεσε τον γεροντότερον και του είπε να πάρη από το παγκάρι κηρία, όσες ψυχές είναι εις το χωρίον των και να μοιράση εις όλους ανά δέκα. Εισελθών δε εις το Άγιον Βήμα και φορέσας λευκά άμφια εξήλθεν εις την ωραίαν Πύλην με αναμμένη λαμπάδα και είπε με φωνήν παλλομένην: «Δεύτε λάβετε φως», «δεύτε λάβετε φως», «δεύτε λάβετε φως εκ του ανασπέρου φωτός και δοξάσατε Χριστόν τον αναστάντα εκ νεκρών».

Τους είπε και ήναψαν όλα τα κηρία, ανέγνωσεν έπειτα το β έωθινόν «Διαγενομένου του Σαββάτου» και μετά το «Δόξα τη αγία και ζωοποιώ και αδιαιρέτω Τριάδι....» έψαλλε το «Χριστός ανέστη» εκ τρίτου. Και ότε έστρεψε ίνα είπη εις αυτούς να ψάλλουν και αυτοί, όλοι τους ήσαν αγκαλιασμένοι και έκλαιον και κατεφιλούντο. Ήρπασε και αυτός εις τας αγκάλας του τα μικρά νεοφώτιστα και τα εφίλησε, είτα τους είπε παρηγορητικούς λόγους, ότι «και το Γένος θ' αναστηθή μίαν ημέραν ολόκληρον, και ηνωμένον θα εορτάζη πλέον την Ανάστασιν του Κυρίου, ως μία οικογένεια». Τους συνέστησε έπειτα να σβήσουν τα κηρία, και όταν υπάγουν εις το χωρίον των την ημέραν του Πάσχα να τα μοιράσουν εις όλους να τα' ανάψουν βαπτισμένοι και αβάπτιστοι, να ψάλλουν το «Χριστός ανέστη», και ότι όσοι είναι βαπτισμένοι και στεφανωμένοι να μεταλάβουν από την Αγίαν Κοινωνίαν, που θα τους δώση αύριον να πάρουν μαζί τους.

Έως ότου ξημερώση καλά, εδιάβαζεν εις επήκοον πάντων την Ακολουθίαν τη Μεταλήψεως, είτα την συγχωρητικήν ευχήν. Όλοι τους εισήλθον εις το Παρεκκλήσιον, αφ' όπου ήκουον την θείαν Λειτουργίαν. Εις το τέλος μετέδωκε πρώτον τα άχραντα Μυστήρια εις τα νεοφώτιστα παιδιά, εις τας γυναίκας έπειτα, και κατόπιν εις τους άνδρας.

Εκείνοι εδίσταζαν: «Ίνεται, Πάτερ, έναν και άλλον κοινωνίαν;»

«Γίνεται», τους είπε, «Σώμα Χριστού μεταλάβετε, πηγής αθανάτου γεύσασθε».

Όλα έγιναν εν τάξει. Και όταν μετ' ολίγον ανέβηκε εις το δωμάτιον και επρόκειτο να χωρισθούν, ίνα προς το εσπέρας φύγουν με το πλοίον, θρήνος και κλαυθμός και οδυρμός πολύς, αλλά σιωπηλό κατέκλυσε την αίθουσα: Αυτοί δεν ήθελον να τον αφήσουν, και αυτός δεν ημπορούσε να τους ξεπροβοδίση πέραν της Εκκλησίας, διότι φορούσε τα ράσα.... Και η Πολιτισμένη αυτή χώρα δεν τα επιτρέπει. «Να λαλεύομέν σε, Πάτερ.... Να μνημονεύης, Πάτερ, ντο να λέομεν σε, Πάτερ;».

«Να ειπήτε τας ευχάς μου στους Χριστιανούς μας, να είναι καλοί Χριστιανοί, να πιστεύουν στον Χριστόν μας και στην Ελλάδα μας και ο Θεός θα τους ευλογή, η Πατρίδα μας θα τους σκέφτεται πάντοτε και εγώ δεν θα σας λησμονήσω ποτέ».

Και πως να τους λησμονήση, όπου τα δάκρυα των κατέβρεξαν τας χείρας του, πως να μην ενθυμήται την άκραν ευλάβειάν των και τα περιστατικά των, όμοια προς τα των Χριστιανών των πρώτων αιώνων, πως να ξεχάση την κατακόμβην του Παρεκκλησίου της Γοργοεπηκόου; Πάντοτε τους ενθυμείται και αρκείται ήδη εν γήρει εις το ψαλμικόν: «Μνήσθητι, Κύριε, της ταλαιπωρίας των πτωχών και του σπαραγμού των πενήτων Κύριε, επίφανον το πρόσωπόν σου και σωθησόμεθα».

Πως να λησμονήσω τα βάσανα της εκλεκτής αυτής Φυλής, που βρέθηκε γεωγραφικώς μεταξύ λαών βαρβάρων την ψυχήν, λαών ανεπίδεκτων πραγματικού πολιτισμού, λαών με θηριώδη ένστικτα!.....

Του Αρχιμανδρίτου Γαβριήλ Διονυσιάτου

(*πρόκειται για τον ίδιο τον γράφοντα)

(*κουρμπάν Πάτερ: άγιε Πάτερ)

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΗΠΟ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ

Αγιορειτικές Διηγήσεις Αρχιμ. Γαβριήλ Διονυσιάτου (†)

Πηγή: orthodoxia-ellhnismos.gr